

Sofia PILAT,

lector universitar al Catedrei „Procedură penală și criminalistică”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI, doctorandă

Artiom PILAT,

masterand al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

UNELE ASPECTE PRIVIND EVOLUȚIA PROCESULUI DE ARMONIZARE A CADRULUI LEGISLATIV AL REPUBLICII MOLDOVA CU STANDARDELE UNIUNII EUROPENE

„Oamenii trebuie să-și armonizeze reciproc caracterele,
dacă vor să-și îndeplinească menirea în societatea din care fac parte.”

Henrik Ibsen

Rezumat

Primul deceniu al sec. XXI s-a remarcat printr-o influență considerabilă și crescândă exercitată de către Uniunea Europeană față de statele membre ale acquis-ului comunitar, precum și față de statele non-UE în diverse aspecte ale vieții social-economice, contribuind enorm la inițierea unui proces continuu și reformator de armonizare a legislațiilor statelor respective cu standardele propuse de Uniunea Europeană.

Necesitatea inițierii unui proces de armonizare este dictată de regulile unei vieți contemporane ce presupune neîmpiedicarea liberei circulații a mărfurilor în condițiile unei piețe unice de desfacere, care generează apariția unor noi raporturi juridice în diverse sfere ale vieții printre care putem evidenția și raporturile juridice privind sfera proprietății intelectuale [9, p. 83].

Cuvinte-cheie: armonizare, legislație, proprietate intelectuală, drept de autor, drepturi conexe, integrare, proces reformator, piața unică de desfacere.

Summary

Copyright is a legal institution although relatively young, has one of the most successful developments in the past two centuries. As mentioned in the literature, copyright plays a key role in the development of human culture.

Everything was created by man over there and its evolution has been useful and necessary, leading to technical progress, technological, cultural and spiritual of all mankind. In particular, during the last three decades, when the world's political map changed considerably and many states gradually became independent and were established as new states and developing countries faced with problems of educating their people to raise awareness that cultural values are particularly important to strengthen and their continuance.

Keywords: harmonization, legislation, intellectual property, copyright, related rights, integration, process reforming, the single market outlets.

Introducere. Potrivit Dicționarului limbii române moderne, prin armonizare se înțelege acțiunea de a armoniza [5, p. 44].

Micul dicționar de proprietate intelectuală tratează armonizarea legislației ca un proces de punere în acord a legislației naționale a statelor membre ale Uniunii Europene cu legislația comunitară de natura regulamentelor și a directivelor [7, p. 5].

De asemenea, ținem să menționăm că armonizarea reprezintă un proces ce nu se referă numai la statele membre ale Uniunii Europene, ci și la statele non-europene. În această ordine de idei, în literatura de specialitate întâlnim părerea precum că armonizarea legislației cu standardele Uniunii Europene este un proces continuu care are drept scop asigu-

rarea unei compatibilități depline a normelor de drept intern al statelor non-UE cu legislația comunitară, prin modificarea sau completarea actelor normative naționale, ajustându-le la cerințele europene, după care normele juridice comunitare devin parte componentă a dreptului național al acestor state [10].

Armonizarea legislației naționale a statelor non-UE cu standardele Uniunii Europene aduce numeroase beneficii interne, materializate într-un cadru legislativ dinamic și progresiv, care promovează principiile și valorile economiei de piață și ale unui stat bazat pe drept, care de fapt constituie o condiție absolut necesară în vederea integrării europene [10].

Așadar, un element de o importanță ma-

joră în fortificarea legăturilor economice dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană îl constituie armonizarea legislației existente și viitoare cu standardele Uniunii Europene, astfel contribuind considerabil la dezvoltarea sectorului privat, factor important pentru asigurarea unei creșteri economice durabile. Pe lângă aceasta, legislația armonizată contribuie semnificativ la crearea unui mediu investițional atractiv pentru investitorii străini, care vor găsi în Republica Moldova un mediu juridic sigur, stabil și previzibil, factor important pentru stabilirea și creșterea investițiilor străine directe.

Metode aplicate. În vederea realizării scopului trasat, în prezentul articol au fost aplicate o serie de metode, printre care: metoda logică (analiza deductivă și inductivă, generalizare, specificare), sistemică și comparativă.

Conținut de bază. Hotărârea Guvernului cu privire la armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația comunitară nr. 1345 din 24 noiembrie 2006, având scopul de a reglementa mecanismul de armonizare a legislației cu acquis-ul comunitar, prevede un cadru instituțional adecvat pentru integrarea Republicii Moldova în Uniunea Europeană, inclusiv lansarea procesului de armonizare a actelor naționale cu legislația Uniunii Europene, precum și crearea Centrului de Armonizare a Legislației în cadrul Ministerului Justiției, în calitate de instituție responsabilă pentru verificarea compatibilității proiectelor de acte naționale cu legislația Uniunii Europene, în vederea implementării Planului Național de Armonizare a Legislației [6, p. 9].

Evoluția continuă a Republicii Moldova pe calea integrării europene a constituit un temei în vederea promovării unei politici de armonizare a legislației cu standardele europene în diverse domenii social-economice, printre care se numără și domeniul proprietății intelectuale ce necesită a fi reglementat în scopul asigurării unui nivel de protecție și de respectare a drepturilor de proprietate intelectuală echivalent celui existent în Uniunea Europeană.

Drept dovadă că alinierea la legislația Uniunii Europene devine o sarcină serioasă

în virtutea realizării angajamentelor internaționale asumate de Republica Moldova este Acordul de parteneriat și cooperare, semnat între Republica Moldova, comunitățile europene și statele membre; viitorul cadru juridic va reglementa relațiile bilaterale între Republica Moldova și Uniunea Europeană în contextul negocierii Acordului de Asociere și actele legislative și normative ale Republicii Moldova, care stabilesc proceduri de organizare și tehnici legislative precum Legea nr. 780-XV din 27 decembrie 2001 cu privire la actele legislative, Legea nr. 317-XV din 18 iulie 2003 cu privire la actele normative ale Guvernului și ale altor autorități ale administrației publice centrale și locale și Hotărârea Guvernului nr. 1345 din 24 noiembrie 2006 cu privire la reglementarea mecanismului de armonizare a legislației naționale cu acquis-ul comunitar [6, p. 8].

Legislația națională în domeniul proprietății intelectuale a cunoscut o dezvoltare continuă în paralel cu integrarea țării noastre în sistemul economic mondial. Astfel, ca urmare a aderării Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului (OMC) în anul 2001, a survenit adoptarea unui șir de legi privind protecția obiectelor de proprietate intelectuală (soiuri de plante, invenții, mărci și denumiri de origine, design industrial, topografii ale circuitelor integrate, obiecte protejate de dreptul de autor și drepturile conexe etc.), precum și reformularea cadrului legislativ civil și a celui administrativ în vederea conformării acestora cu cerințele impuse de Acordul privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală (Acordul TRIPS).

După obținerea independenței, Republica Moldova a început procesul de stabilire a unui sistem modern de proprietate intelectuală, compatibil cu sistemele internaționale și regionale. În anul 1991 a fost înființată Agenția de Stat pentru Drepturile de Autor și în anul 1992, Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale. Din anul 1993 până în anul 1997, aceste două agenții s-au axat pe dezvoltarea cadrului de reglementare și cel instituțional, în timp ce anii începând cu 1997 și până în 2000 au fost dedicați problemelor

de executare, precum și pregătirii de aderare la Organizația Mondială a Comerțului (OMC) [8, p. 103].

Ca parte a unui proces mai larg de dezvoltare și îmbunătățire a sistemului național de proprietate intelectuală, în temeiul Codului cu privire la știință și inovare din 2004, Agenția de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale și Agenția de Stat pentru Drepturile de Autor au fuzionat într-o organizație specializată unică la sfârșitul anului 2004, denumită Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală (AGEPI) [8, p. 104].

Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova (AGEPI) este un organ guvernamental specializat, investit cu dreptul de a acorda protecția obiectelor ce intră sub incidența domeniului proprietății intelectuale. AGEPI este creată în baza Codului cu privire la știință și inovare și a Hotărârii Guvernului nr. 1016 din 13 septembrie 2004.

Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova își desfășoară activitatea pe principiile autogestiuunii și autofinanțării și se subordonează Guvernului Republicii Moldova. Agenția are statut de persoană juridică, dispune de bilanță autonomă și de conturi bancare, de stampilă cu Stema de Stat a Republicii Moldova și cu denumirea sa, de formulare cu antet. Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală reprezintă Republica Moldova în Organizația Mondială pentru Proprietatea Intelectuală (OMPI), în alte organizații internaționale și interstatale pentru protecția proprietății intelectuale, întreține și dezvoltă relații de colaborare și cooperare cu ele, precum și cu instituțiile de profil din alte state. AGEPI este independentă în adoptarea de hotărâri privind protecția juridică a obiectelor de proprietate intelectuală, având dreptul să elibereze, în numele statului, titluri de protecție a obiectelor de proprietate intelectuală [11].

AGEPI în cooperare cu reprezentanții Ministerului Afacerilor Interne și ai Serviciului vamal se ocupă de respectarea drepturilor de proprietate intelectuală, efectuând controale, fie din oficiu, fie la cererea deținătorilor de dreptul proprietății intelectuale, privind res-

pectarea dreptului de autor și drepturilor conexe, și participă, în cazuri corespunzătoare, la confiscarea și distrugerea produselor audiovizuale piratate și contrafăcute [3, p. 34].

În baza convențiilor internaționale la care Republica Moldova este parte, AGEPI supraveghează respectarea drepturilor autorilor și titularilor de drepturi din străinătate, dacă operele acestora sunt valorificate pe teritoriul Republicii Moldova, stabilind relații de colaborare cu un șir de asociații ale titularilor de drepturi din străinătate, cum sunt: Federația Internațională a Industriei de Fonograme (IFPI), Coaliția pentru Protecția Drepturilor de Proprietate Intelectuală (CIPR), Asociația Europeană a Titularilor de Drepturi REACT Network, reprezentanții BSA (Business Software Alliance) și Microsoft etc.

La fel, un rol deosebit de semnificativ în procesul de armonizare a legislației Republicii Moldova cu standardele Uniunii Europene în domeniul dreptului de autor și al drepturilor conexe l-a jucat Comisia de Contestatii a AGEPI care a fost creată pe 1 ianuarie 2006. Comisia de contestații a AGEPI constituie un organ administrativ responsabil, în primul rând, pentru contestațiile împotriva deciziilor luate de către AGEPI cu privire la cererile de înregistrare a obiectelor de proprietate intelectuală.

Un aport considerabil în vederea apărării dreptului de autor și a drepturilor conexe îl au, de asemenea: Agenția pentru Inovare și Transfer Tehnologic a Academiei de Științe a Moldovei (AITT) care a fost creată în anul 2004 în scopul coordonării, motivării și implementării politicii cu privire la activitatea de inovare și transfer tehnologic; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal ce are un rol foarte important pentru protecția drepturilor de proprietate intelectuală, în anul 2001 a fost creată o mică diviziune de specialitate în cadrul Serviciului Vamal, care era responsabilă pentru prevenirea și combaterea infracțiunilor transfrontaliere, inclusiv prin asigurarea aplicării corespunzătoare a protecției drepturilor de proprietate intelectuală la frontieră până în anul 2006; această diviziune a activat în calitate de Oficiu Național

al SECI/RILO [1], în 2006, Biroul Național Virtual SECI/RILO a fost reorganizat pentru a deveni Centrul Național Virtual SECI/GUAM; Centrul Național de Anticorupție joacă, de asemenea, un rol important în punerea în aplicare a dreptului proprietății intelectuale.

În anul 1999 și 2000, în Republica Moldova au fost constituite două societăți de gestiune colectivă pentru dreptul de autor și drepturile conexe: Asociația Națională „Copyright” AsDAC (Asociația pentru Dreptul de Autor și Drepturile Conexe a Republicii Moldova), iar în martie 2008 a fost înființată Comisia Națională pentru Proprietatea Intelectuală [2] ca un organism de coordonare în domeniul protecției drepturilor de proprietate intelectuală. Comisia a fost creată cu scopul de a asigura coordonarea și cooperarea între ministere, alte autorități publice centrale și titularii de drepturi ai proprietății intelectuale pentru a dezvolta și a consolida sistemul național al proprietății intelectuale, a preveni și combate încălcarea drepturilor de proprietate intelectuală, contrafacerea, importul și comercializarea bunurilor piratate și contrafăcute pe teritoriul Republicii Moldova.

În procesul de armonizare a legislației Republicii Moldova cu standardele Uniunii Europene, întregul cadru juridic al Republicii Moldova din sfera proprietății intelectuale a fost revizuit și actualizat. Legile adoptate de Parlamentul Republicii Moldova și armonizarea acestora cu normele în vigoare ale dreptului internațional au creat condiții favorabile pentru desfășurarea acțiunilor organizatorice, tehnice, economice și de alt ordin, orientate spre crearea unei infrastructuri menite să reglementeze și să stimuleze creația intelectuală [4, p. 2].

În procesul de elaborare a actelor normative o deosebită atenție a fost acordată aprofundării și extinderii cadrului legislativ al protecției drepturilor asupra proprietății intelectuale, armonizării lui cu alte legi și documente oficiale în vigoare pe teritoriul republicii [4, p. 2].

În această ordine de idei, menționăm că Republica Moldova a ratificat și a încheiat, de

asemenea, un șir de convenții, tratate și acorduri internaționale privind proprietatea intelectuală, dintre care putem cita următoarele:

– Convenția de creare a Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (1967), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului privind aderarea Republicii Moldova la Convenția pentru instituirea Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale și la Convenția de la Paris pentru Protecția Proprietății Industriale nr. 1328-XII din 11.03.1993. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 30.03.1993, 3/66;

– Convenția de la Paris pentru protejarea proprietății industriale (1883), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea pentru aderarea Republicii Moldova la Aranjamentul de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și serviciilor în scopul înregistrării mărcilor. Nr. 1251-XIII din 10.07.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 31.07.1997, 49-50/438;

– Aranjamentul de la Madrid cu privire la înregistrarea internațională a mărcilor (1891), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova pentru aderarea Republicii Moldova la înțelegeri internaționale privind cooperarea în domeniul brevetelor și al mărcilor. Nr. 1624-XII din 26.10.1993. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 30.11.1993, 11/345;

– Tratatul de Cooperare în domeniul Brevetelor, (1970), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova pentru aderarea Republicii Moldova la înțelegeri internaționale privind cooperarea în domeniul brevetelor și al mărcilor. Nr. 1624-XII din 26.10.1993. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 30.11.1993, 11/345;

– Tratatul de la Budapesta privind recunoașterea internațională a depozitului de microorganisme în scopul procedurii de brevetare (1977), în vigoare pentru Republica Moldova din 25 decembrie 1991 [2];

– Tratatul de la Nairobi privind protecția simbolului olimpic (1981), în vigoare pentru Republica Moldova din 25 decembrie 1991 [2];

– Convenția universală privind drepturile de autor (Geneva, 1952), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova privind aderarea Republicii Moldova la unele convenții internaționale. Nr. 1318-XII din 02.03.1993. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 30.03.1993, 3/62;

– Aranjamentul de la Haga privind depozitul internațional de desene și modele industriale (1925), în vigoare pentru Republica Moldova din 14 martie 1994 [2];

– Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice (1886), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova pentru ratificarea Convenției euroasiatice privind brevetele. Nr. 615-XIII din 27.10.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 24.11.1995, 65-66/723;

– Convenția internațională pentru protecția drepturilor interpreților, producătorilor de fonograme și ale organismelor de radiodifuziune și televiziune (Roma, 1961), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova pentru aderarea Republicii Moldova la Convenția de la Berna privind protecția operelor literare și artistice. Nr. 511-XIII din 22.06.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 20.07.1995, 40/454;

– Tratatul privind dreptul mărcilor (1994), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova pentru ratificarea Convenției euroasiatice privind brevetele. Nr. 615-XIII din 27.10.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 24.11.1995, 65-66/723;

– Protocolul referitor la Aranjamentul de la Madrid privind înregistrarea internațională a mărcilor (1989), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova pentru ratificarea Convenției euroasiatice privind brevetele. Nr. 615-XIII din 27.10.1995. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 24.11.1995, 65-66/723;

– Aranjamentul de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și serviciilor în scopul înregistrării mărcilor (1957), în

vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea pentru aderarea Republicii Moldova la Aranjamentul de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și serviciilor în scopul înregistrării mărcilor. Nr. 1251-XIII din 10.07.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 31.07.1997, 49-50/438;

– Aranjamentul de la Locarno privind instituirea clasificării internaționale a desenelelor și modelelor industriale (1968), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea pentru aderarea Republicii Moldova la Aranjamentul de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și serviciilor în scopul înregistrării mărcilor. Nr. 1251-XIII din 10.07.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 31.07.1997, 49-50/438;

– Aranjamentul de la Viena privind instituirea clasificării internaționale a elementelor figurative ale mărcilor (1973), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea pentru aderarea Republicii Moldova la Aranjamentul de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și serviciilor în scopul înregistrării mărcilor. Nr. 1251-XIII din 10.07.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 31.07.1997, 49-50/438;

– Aranjamentul de la Strasbourg privind clasificarea internațională de brevete (1971), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea pentru aderarea Republicii Moldova la Aranjamentul de la Nisa privind clasificarea internațională a produselor și serviciilor în scopul înregistrării mărcilor. Nr. 1251-XIII din 10.07.1997. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 31.07.1997, 49-50/438;

– Convenția privind protecția producătorilor de fonograme împotriva reproducerii neautorizate a fonogramelor lor (Geneva, 1971), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului privind aderarea la Convenția cu privire la protecția intereselor producătorilor de fonograme împotriva reproducerii neautorizate a fonogramelor lor. Nr. 796-XIV din 10.02.2000. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 24.02.2000, 19-20/117;

– Aranjamentul de la Madrid privind

sanctiunile pentru indicațiile false sau înșelătoare de proveniență a produselor (1891), în vigoare pentru Republica Moldova prin Legea pentru aderarea Republicii Moldova la aranjamentul de la Madrid privind sancțiunile pentru indicațiile false sau înșelătoare de proveniență a produselor. Nr. 1330-XIV din 27.10.2000;

– Aranjamentul de la Lisabona privind protecția indicațiilor locului de origine a produselor și înregistrarea lor internațională (1958), în vigoare prin Legea pentru aderarea Republicii Moldova la aranjamentul de la Madrid privind sancțiunile pentru indicațiile false sau înșelătoare de proveniență a produselor. Nr. 1330-XIV din 27.10.2000;

– Tratatul OMPI pentru Dreptul de Autor (Geneva, 1996), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului pentru ratificarea unor acorduri ale Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI.). Nr. 1452-XIII din 28.01.1998. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 26.02.1998, 14-15/75;

– Tratatul OMPI pentru Interpretări și Fonograme (Geneva, 1996), în vigoare pentru Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului pentru ratificarea unor acorduri ale Organizației Mondiale a Proprietății Intelectuale (OMPI.). Nr. 1452-XIII din 28.01.1998. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 26.02.1998, 14-15/75;

– Tratatul privind dreptul brevetelor (2000), în vigoare pentru Republica Moldova din 28 aprilie 2005;

– Tratatul de la Singapore privind dreptul mărcilor (2006), în vigoare pentru Republica Moldova prin Legea Republicii Moldova pentru modificarea Codului cu privire la contravențiile administrative. Nr. 412-XV din 23.10.2008;

– Convenția privind distribuția semnalelor purtătoare de programe transmise prin satelit (Bruxelles, 1974), în vigoare pentru Republica Moldova din 28 octombrie 2008;

– Acordul privind aspectele comerciale ale drepturilor de proprietate intelectuală (Acordul TRIPS al OMC, 1994), în vigoare pentru Republica Moldova prin Legea pen-

tru aderarea Republicii Moldova la Organizația Mondială a Comerțului. Nr. 218-XV din 01.06.2001.

În acest context, considerăm că toate documentele atât naționale, cât și internaționale enumerate mai sus vizează aspectele cele mai fundamentale ale dreptului de autor, jucând un rol semnificativ în procesul de armonizare a legislației autohtone cu standardele europene. Ele sunt considerate drept piatra de temelie în asigurarea respectării și protejării acestui drept, garantând faptul că nici o persoană nu va putea încălca drepturile autorilor oferite de lege, contribuind, de asemenea, la desăvârșirea lor continuă.

Concluzii. În concluzie, constatăm: cadrul legislativ autohton în vigoare al Republicii Moldova în domeniul proprietății intelectuale este adoptat actualmente în concordanță atât cu normele internaționale, cât și cu standardele stabilite de către Uniunea Europeană.

Așadar, procesul de armonizare a legislației este unul continuu, chemat să facă față evoluției dinamice în domeniului proprietății intelectuale atât la nivel internațional, cât și regional. Pe parcursul întregului proces, în primul rând s-au realizat procedurile de examinare a cererilor și de acordare a protecției juridice pentru obiectele de proprietate intelectuală, s-a efectuat consolidarea cadrului normativ-legislativ în conformitate cu prevederile acquis-ului comunitar adus în concordanță cu cel european, s-au examinat și înregistrat contractele de transmitere a drepturilor de proprietate intelectuală, s-a efectuat revalidarea statutului juridic al obiectelor protejate, s-au examinat litigiile apărute în procesul examinării și valorificării obiectelor de proprietate intelectuală, s-au înregistrat operele protejate de dreptul de autor și drepturile conexe și s-au efectuat numeroase controale cu scopul de a aprecia legalitatea valorificării procesului realizat.

Referințe bibliografice

1. Legea Republicii Moldova privind dreptul de autor și drepturile conexe. Nr. 293-XI-II din 23.11.1994. În: Monitorul Oficial al

- Republicii Moldova, 02.03.1995, nr. 13. www.lex.justice.md.
2. Legea Republicii Moldova privind dreptul de autor și drepturile conexe. Nr. 139 din 02.07.2010. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 01.10.2010, nr. 191-193. www.lex.justice.md.
 3. Chiroșca D. Conținutul și natura juridică a dreptului subiectiv de autor. Chișinău: AGEPI, 2007. 190 p.
 4. Daniliuc I. Proprietatea intelectuală – instrument de valorificare a potențialului inovațional: 15 ani de experiență. În: Buletin oficial de proprietate industrială, 2007, nr. 10, p. 1-19.
 5. Dicționarul limbii române moderne. București: Editura Academiei Republicii Populare Române, 1958. 961 p.
 6. Metodologia de armonizare a legislației în Republica Moldova. Chișinău: Tipografia Centrală, 2010. 80 p.
 7. Romițan C.R., Grăgan J. Mic dicționar de proprietate intelectuală. Drept de autor și drepturile conexe. București: Lumina Lex, 2004. 126 p.
 8. Stewart E., Fano E., Scales L. ș.a. Legislația și politica în domeniul proprietății intelectuale. Armonizarea legislației Republicii Moldova cu standardele UE. Chișinău: „Sinectica-Com” SRL, 2010. 277 p.
 9. Бентли Л., Шерман Б. Право интеллектуальной собственности: Авторское право. Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2004. 535 с.
 10. http://www.infoinvent.md/md/news/detail.php?ELEMENT_ID=18887 (accesat la 02.12.2015).
 11. <http://agepi.gov.md/md/about/index.php> (accesat la 14.12.2015).